

Human Rights in Finance.EU
Postbus 15673
1001 ND AK Amsterdam
legal@hrif.eu

29 augustus 2025

Beste lezers,

De stichting Human Rights in Finance.EU (HRIF.EU) reageert hierbij op de consultatie rond de Implementatiewet ter voorkoming van witwassen en terrorismefinanciering ('Iwt').

Eerst vertel ik kort wie wij zijn en hoe wij naar dit dossier kijken; daarna leg ik uit waarom de voorgestelde koers in strijd is met grondrechten en rechtsstatelijke beginselen. Ons perspectief is bewust anders: wij beginnen bij grondrechten en eindigen pas daarna bij beleid en uitvoerbaarheid. Leest u mee?

Human Rights in Finance.EU stopte het stiekeme bancaire sleepnet

Human Rights in Finance.EU is in augustus 2023 opgericht om de belangen te behartigen en schade te voorkomen voor alle consumenten en bedrijven die in hun grondrechten geraakt worden door financiële ondernemingen die in hun handelen veel verder gaan dan nodig is en in strijd met Europese grondrechten en regels rond marktwerking en consumentenbescherming opereren.

Dat klinkt als een mondvul maar waar het op neerkomt is simpel. Er was sinds april 2021 een bancaire sleepnet actief waarin stiekem toch wel 10 miljard individualiseerbare transacties van particulieren zaten, waarvan 2 miljard bijzondere persoonsgegevens. Het Ministerie van Financiën wist van de risico's, en de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) en Transactie Monitoring Nederland (TMNL) minimaliseerden richting de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) wat er gaande was. Toen de AP doorhad wat er speelde, maakte zij haar visie publiek — maar echte handhaving bleef uit. Want de AP was bij Financiën in het voorjaar 2023 op het matje geroepen. Ze moest even een toontje lager zingen.

De AP legde toen in juli 2023 in een brief nog wel uit dat het sleepnet niet mocht, maar durfde niet meer te handhaven. HRIF.EU deed dat in voorjaar 2024 wél en verzocht DNB het sleepnet te stoppen. DNB weigerde dat. Ook TMNL weigerde dat. En toen schreef HRIF een brief aan de Amerikaanse provider met uitleg over de illegaliteit en een legal opinion van mensenrechtenadvocaat Prakken D'Oliveira. Binnen 1 werkdag kwam de aankondiging dat het sleepnet zou stoppen. Want buiten het Nederlandse poldermodel wordt niet “gedoogd” wat hier was genormaliseerd.

En o ja, de banken zeiden dat ze alle data weggooiden. Maar TMNL maakte een stiekeme afspraak met de Financial Intelligence Unit en legde alle gegevens en informatie netjes neer bij de FIU. Dan konden ze voor de Bühne de tent opdoeken en als de wind overgewaaid was de informatie weer terugkrijgen. De feitelijke gezamenlijke monitoring ging gewoon verder. Er kwam een nieuwe baas van TMNL en die gebruikt zijn eigen bancaire afdeling om daar de publiek-private monitoring door te zetten.

Dat kan niet, mag niet en de AP zal ook gaan handhaven. Maar het gebeurt gewoon, hier in Nederland. En daarom is het nodig dat HRIF.EU al deze partijen bij de les en de Europese grondrechten houdt.

Er is méér: discriminatie, onterechte “de-banking”, stelselmatig verdacht maken van contant geld, en overmatige monitoring door een onbevoegd handelende FIU. Zelfs het Ministerie van Financiën erkent inmiddels dat het systeem ontspoord is.

De suggestie dat het Europese model dit nuanceert is onzin: er gaat een tandje bóvenop, niet áf. Elk thema — UBO, discriminatie, de-banking, “risicogebaseerd” — zit vol verborgen grondrechtenschendingen. Wat op EU-niveau al een onrechtmatige juridische basis is, wordt in lagere regelgeving niet ineens rechtmatig. Dus dat is dan ook het centrale punt dat we maken.

De Nederlandse antiwitwas-kliek mist juridisch én moreel kompas

We legden al uit hoe we het bancaire sleepnet stopten. Er is nog veel meer detail, maar die ligt verstopt achter de 98% aan documenten die we niet bij WOO verzoeken krijgen en we nu via de rechter alsnog openbaar willen krijgen. Want die massieve mensenrechtenschending om even internationaal stoer te doen met datapooling bij TMNL ligt ons zwaar op de maag.

De HRIF.EU zaak rond het nalatig handhaven van DNB rond het bancaire sleepnet ligt inmiddels bij het College van Beroep voor Bedrijfsleven. Dat gaat even duren. Gelukkig bereidt de Autoriteit Persoonsgegevens inmiddels wel besluiten voor over de door banken begane relevante AVG-schendingen. Omdat de overtreding helder is en de AP ook in 2019 al heel duidelijke taal heeft gebezigd over AVG verbodsartikel 9 hopen we dat dit snel zijn beslag gaat krijgen.

Tegelijk melden wij ons al jaren bij NVB en doen we herhaalde oproepen bij het Ministerie van Financiën, De Nederlandsche Bank, De Nederlandse Vereniging van Banken, Transactie Monitoring Nederland en de individuele banken om uit zichzelf excuus te maken voor het grensoverschrijdend en wetsovertredend schenden van de AVG, artikel 10 van de witwaswet en het verbodsartikel in artikel 9 van de AVG rond verwerking bijzondere persoonsgegevens. Fouten maken mag en kan en het zou passend zijn als men de hand in eigen boezem stak.

Dat gebeurt niet. Er komt geen excuus. Men zet grondrechten opzij. Dan rest maar één conclusie: als wetgeving in de praktijk niet telt, is een consultatie over nieuwe regels een lege huls. Dat moet als context worden benoemd. Het is circus en theater, waarin de naïeve partijen zich aan de wet houden en de beleidsmakers en spelbepalers zich er niets van aantrekken.

Geopolitieke naïviteit

Er is meer dat bij deze consultatie problematisch is en dat is de geopolitieke naïviteit ervan.

Vroeger kon nog betoogd worden dat de VS een democratische staat was. Die tijd is evident voorbij, nu de VS niet schroomt om de leden van het Internationale Strafhof op de sanctielijst te zetten. Onderkend moet ook worden dat de sterk door de VS geëntameerde structuur van de Financial Action Task Force in essentie een wereldwijd monitorings-plicht heeft opgelegd aan private sector onder het mom van witwasbestrijding en terroristenbestrijding.

De morele en juridische vraag die écht aan de orde is in hoeverre Europa soeverein wil zijn in haar eigen keuze's over monitoring van burgers. Het doorgaan met invoeren van nog verdergaande monitoringsverplichtingen en grondrechten inbreuken omdat het zogenaamd afgesproken is bij de Financial Action Task Force is een onhoudbare zaak. Dat heeft de AP ook Financiën en bedrijfsleven herhaaldelijk voorgehouden. Er is geen plicht om te dansen naar de Amerikaanse pijpen en zeker in dit tijdsgewricht is het naïef om dat te blijven doen.

Toch ligt onze anti-witwas en sanctie-kern gewoon in de VS. De hele AMLA-infrastructuur, de database verdachte transacties, de systemen van toezichthouders. Alles draait in de VS Cloud en onder bereik van de VS Overheid die met een druk op de knop overal bij kan. HRIF.EU vindt het niet te verkroppen dat de individuele persoonlijke data van compliance officers van heel Europa gewoon op een Amerikaanse Oracle server staan en dat niemand in Europa zich afvraagt of dat strategisch, tactisch of geopolitiek wel slim is.

Wij hopen dat dit najaar de Rechtbank Rotterdam op dit punt corrigerend optreedt en FIU verordonneert om die persoonlijke data te verwijderen. Daarnaast denken we dat de constitutionele fouten in de organisatie van het ongebruikelijke meldsysteem in Nederland ook aanleiding zijn om per direct te stoppen met objectieve meldingen.

Achter de schermen probeert het Ministerie het Nederlandse meldsysteem in de lucht te houden. Er wisselen allerlei documenten over het OVT/VT 'narratief'. Alles om maar te zorgen dat de pot data bij de FIU zo groot mogelijk is. Data die elke week gekoppeld wordt met de bekeuringendatabase. Data die gedeeld wordt met de FIOD. Niet dat dat mag, maar het gebeurt gewoon. Het zijn allemaal zaken die tonen dat de regelgever zélf willen en wetens lak heeft aan bescherming van grondrechten. En dat is precies waarom HRIF.EU is opgericht: om daar een eind aan te maken.

Poortwachter is een analytische denkfout: stafrecht en administratief moet niet op één hoop
HRIF.EU is ontstaan vanuit de visie dat het onterecht is om compliance officers, 'poortwachters' en allerlei niet-overheids instellingen medeplichtig te maken aan grondrechtenschendingen bij burgers.

Boeven vang je in het strafrecht — niet via bestuursrechtelijke omwegen. Niemand sluit een inbreker thuis "gas, water en licht" af; waarom doen we dat wél met essentiële financiële diensten? Iedereen heeft recht op contant geld en op een bankrekening. Zie je iets verdachts? Doen wat hoort: aangifte.

De hele mechaniek en discussie van poortwachters is mooi gekozen, maar wiens poort wordt er bewaakt dan? Nu de EU regelgeving klakkeloos ook de politieke sanctie-wetten integreert in de regels (waar dit voorheen een separate lijn was) is de witwas-regelmachine nu ook de sanctieregelmachine geworden. Dus als de President van de VS een gekke bui heeft, heb je straks geen bankrekening (en geen MS Office, en geen servers, want zo werkt het systeem).

Het is hoog tijd dat we hierin in Europa realiseren dat de naoorlogse tijd met de oude VS voorbij is. Er is geen rule of law in de VS meer en geen bedrijf in Europa, geen compliance officer kan gehouden worden om de huidige EU regels, die zo duidelijk grondrechten schenden, ten uitvoer te brengen. Dat is de werkelijke kern van de zaak, maar die wordt in de stukken vermeden.

De implementatiekosten van deze wet zijn immens. Want alle compliance afdelingen moeten een nieuwe split/filter maken om de VS eisen te checken op proportionaliteit/redelijkheid en te besluiten die al dan niet toe te passen. De blinde en klakkeloze copy-paste benadering waarbij sanctieregels VS en EU worden opgeteld is passé. En dat moet gezegd worden. Bij deze dus.

De consultatie is theaterspel, waarmee partijen zich medeplichtig maken aan grondrechtenschending
De figuur om nu met een Internetconsultatie allerlei marktpartijen inspraak te geven over Nederlandse wetgeving die expliciteert hoe lokale spelers zichzelf in de toekomst medeplichtig moeten maken aan grondrechtenschendingen is in het licht van de normloosheid van regelgever, toezichthouder en banken zélf, toch enigszins wrang. Het is een beetje alsof de Nederlandse respondenten de kleur pen mogen kiezen waarmee ze zich committeren om zogenaamd in naam van de wet bij privé personen en bedrijven de grondrechten te schenden. Punt is echter: je moet niet blind bij het kruisje tekenen.

De verwijzing naar Europese regelgeving moge dan legitiem klinken, feit is dat de Europese Commissie niet de verplichte mensenrechten-evaluatie uit de 5e anti witwasrichtlijn heeft uitgevoerd. Die is voor het gemak overgeslagen. HRIF is bekend met 5 infringement procedures (waarvan één van onszelf) over de schending van grondrechten die al met de vierde antiwitwas richtlijn gaande was en alle vijf zijn ze door de Commissie bureaucratisch onder tafel geschoven.

Feit blijft dat de verklaring voor de rechten van de Mens helder is en internationale verdragen Nederland verplichten om die mensenrechten te beschermen. De VN resolutie Privacy in a Digital Age is helder, evenals het Europees Handvest en de diverse uitspraken van het Hof van Justitie (Kadi case, Digital Rights Ireland enzovoorts). Er dient een heel precieze rechtmatige en proportionele basis te zijn bij verregaande inbreuken op mensenrechten zoals die nu aan de orde zijn en die is er niet.

Boerenslimigheid: EU verordening doorbreekt niet het EU Handvest

De Europese lidstaten denken wellicht, als we nu in een verordening neerzetten dat we nationaliteit en geboorteplaats mogen gebruiken, burgerservice nummer mogen gebruiken en met allerlei vage definities heel ruim alles mogen in de anti-witwas strijd (een online-databestand waarin per ommekeer alle rekeninghouders op te zoeken zijn en hun transacties, 5 a 10 dagen transacties vasthouden van rekeninghouders enzovoorts) dan zijn we die data-protectie autoriteiten te slim af.

Men denkt dat door in een verordening te zetten dat je bijzondere persoonsgegevens nu ook voor de strijd tegen witwassen te mogen gebruiken, dat je dan alsnog dat bancaire sleepnet van Nederland legaal kan maken. Zo denkt het Ministerie van Financiën die lastige Autoriteit Persoonsgegevens alsnog te slim af te zijn.

Daaronder schuilt ook weer een denkfout. De kernredenering onder Europees recht blijft of de gemaakte mensenrechten inbreuken opwegen tegen het doel dat wordt beoogd en aan alle randvoorwaarden rond de noodzakelijkheid, subsidiariteit en proportionaliteit van die inbreuk is voldaan. Bij deze EU regelgeving en Nederlandse wetgeving is dat, door gebrek aan bewijs, door gebrek aan ex-ante grondrechten inbreuken impact assessment, volstrekt niet houdbaar en niet aangetoond.

Alle tegels liggen fout en HRIF zal ze bij de Rechtbank bevechten

Het EU pakket en daarmee ook de Nederlandse implementatiewet is compliance-theater: het besteed onrechtmatig de publieke opsporing naar private poortwachters uit, drijft op risicoscores en link-analyse en legitimeert massale gegevensverwerking zonder aangetoonde noodzaak of effectiviteit. Er ontbreekt een passende voorafgaande grondrechten-weging en het is doorgaan op een geopolitiek naïeve en doodlopende weg. Het wordt tijd dat Europe zich ook op dit domein zo snel mogelijk losmaakt van de VS.

Wij verwijzen ter onderbouwing van de fundamentele onrechtmatigheid van de regels ten overvloede naar onze [eerdere uitgebreide reactie op de Implementatiewet rond EU verordening die verplicht tot doorzending van privé gegevens over de hele wereldbol](#), de [reactie op de toezichtrapportage AFM](#) en onze in februari 2024 aangeboden [petitie over overmatige monitoring en het recht op de bankrekening](#).

Onder EVRM art. 8 en het EU-Handvest (art. 7/8) geldt dat inmenging en inbreuken op grondrechten noodzakelijk, geschikt en proportioneel moet zijn. De AP kwalificeerde dit ook en was duidelijk over datadeling en monitoring met “mass-surveillance”-karakter en hoe dit disproportioneel is. Er zijn proefschriften vol geschreven met toelichting waarom dit al bij de AMLD4 het geval was. Met deze nieuwe EU versies regelgeving is het alleen maar erger geworden.

We blijven ook tot vermoeiens toe maar weer verwijzen naar de verplichtingen die Nederland zélf heeft onderschreven in de VN-resolutie over privacy in a digital age, aangenomen door de Human Rights Council op 26 September 2019. Staten moeten bedrijven niet forceren tot monitoring

(j) To refrain from requiring business enterprises to take steps that interfere with the right to privacy in an arbitrary or unlawful way, and to protect individuals from harm, including that caused by business enterprises through data collection, processing, storage and sharing and profiling, and the use of automated processes and machine learning;

En voor alle bedrijven en compliance officers. U bent echt niet gehouden om slaafs mee te werken. U heeft gewoon een eigen verantwoordelijkheid. De VN mensenrechtenraad adopteerde in 2011 de zogeheten: Guiding Principles for Business and Human Rights: Implementing the United Nations “Protect, Respect and Remedy” Framework (HR/PUB/11/04). De verplichtingen strekken zich breed uit over allerlei soorten bedrijven en dienstverlening en omvatten alle relevante mensenrechten:

11. Business enterprises should respect human rights. This means that they should avoid infringing on the human rights of others and should address adverse human rights impacts with which they are involved

De kleren van de keizer én de rattenvanger van Hamelen in één pakket

Om het iets anders te formuleren.

De hele EU regelset rond anti-witwassen doet denken aan een dynamiek van kleren van de keizer. De regels bereiken hun doel al 20 jaar niet en er liggen fundamentele denkfouten aan ten grondslag alsmede een inmiddels achterhaalde strategische alliantie met VS. De rechtmatigheid ontbreekt ten principale. En dus dient een consultatie lwt geen echt doel, anders dan om de schijn van rechtmatigheid overeind te houden.

De beleidsmatige trom is echter zo lang en zo effectief geslagen dat niemand hierover vragen stelt en alle maatschappelijke partijen zich door de rattenvanger van Hamelen laten betoveren om mee te lopen in een optocht die in de kern volstrekt in strijd met de menselijke maat en grondrechten is. Gelukkig zijn er nog de bijdragen van College van de Rechten van de Mens en Privacy First die ook de grondrechtelijke aspecten benoemen en wij kunnen ons in die weergaves ook herkennen.

Human Rights in Finance.EU gaat echter verder. Wij gaan niet voor de vorm zeggen dat die regelgeving nuttig en nodig is. Dat is ie niet en we zijn niet opgericht om in een inhoudsloos theaterspel mee te lopen, georganiseerd door Ministeries die kenbaar een miljarden transacties omvattend bancaire sleepnet en hun eigen rol daarbij onder de pet willen houden.

Wij houden de ogen op de bal, de grondrechten en nodigen alle actoren en compliance verantwoordelijken uit om zélf hun verstand te gebruiken en te kijken hoe zij naar eigen eer, geweten, maar vooral naar de Europese grondrechten, hun rol willen invullen.

Dank voor uw aandacht. Meer achtergrond vindt u op onze website.

Simon Lelieveldt
Digitaal gestuurd

Voorzitter
Human Rights in Finance.EU